

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
МИРЗО УЛУГБЕК НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ
УНИВЕРСИТЕТИ

КАСБ ПСИХОЛОГИЯСИ

ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси: 200000 – Ижтимоий соҳа, иқтисод ва ҳуқуқ

Таълим соҳаси: 210000 – Социология ва психология

Таълим йўналиши: 6031095– Психология (Ёшлар психологияси)

Фан/модуль коди КАРВ405	Уқув йили 2023-2024	Семестр 6	ECTS - Кредитлар 7	
Фан/модуль тури Мажбурий	Таълим тили Ўзбек/рус		Ҳафтадаги дарс соатлари 6	
1.	Фаннинг номи	Аудитория машғулотлари (соат)	Мустақил таълим (соат)	Жами юклама (соат)
	Касб психологияси	90	120	210
2.	<p>1. Фаннинг мазмуни</p> <p>Фанни ўқитишдан мақсад – талабаларга фан соҳасидаги психологик тушунчалар, касблар ҳақида тушунча, тасаввурлар захирасини шакллантириш, шунингдек, касб танлаш ва касбга йўналтириш юзасидан назарий, амалий малумотлар манбаини бериш.</p> <p>Фаннинг вазифалари:</p> <ul style="list-style-type: none"> - талабаларни илмий малумотлар билан таништириш; - касб танлаш ва шахс хусусиятлари ўртасидаги боғлиқликни асослаш; - касблар психодиагностикаси ҳақида тушунча бериш; - шахс психикасининг ривожланиш босқичларида касбий ривожланиш масалаларини; <p>II. Асосий назарий қисм (маъруза машғулотлари)</p> <p>II.1. Фан таркибига қўйидаги мавзулар кирди:</p> <p>1-мавзу: Касб психологиясининг предмети</p> <p>Касб психологияси фаннинг предмети, мақсади ва вазифалари, касб психологияси фаннинг шаклланиш тарихи, касб психологиясининг бошқа фанлар билан боғлиқлиги. Касб психологиясининг амалий асослари, ўқув фанлари тизимида касб психологияси, касб психологияси мутахассислик фани сифатида. Касб психологиясининг тадқиқот методларининг классификацияси, генетик методлар, праксиметрик методлар, психосемантик методлар, экспериментал методлар, рангли ассоциатив тест методлари.</p> <p>2-мавзу: Касблар ва уларнинг классификацияси</p> <p>Касб тушунчаси. Шахс кизиқишлари ва касб. Касбларни психологик тизимлаш. Профессиографиянинг моҳияти ва унинг асосий тамойиллари. Профессиографик тадқиқотларни ўтказиш.</p> <p>3-мавзу: Шахс психологияси ва касбий шаклланиш</p> <p>Шахснинг биогенетик ва сотциогенетик назариялари. Шахс фаоллиги.</p>			

Касбий шаклланиш тарихи. Шахснинг касбий Шаклланиши детерминатсияси. Шахснинг касбий ривожланишнинг боскичлари.

4-мавзу: Касбий мотив ва мотиватсия меҳнат фаолияти мотивлари

Касб танлаш мотивлари. Педагог касбини танлаш мотивлари. Мотиватсияни бошқариш масалалари. касбий мотивларни шакллантириш.

5-мавзу: Хотира ва касбий маслаҳат Тафаккур ва касбни эгаллаш

Хотира турлари. Хотира жараёнлари. Эсада олиб қолиш шартлари. Хотира типлари касбий маслаҳатда хотира қонуниятларини ҳисобга олиш.

Тафаккур оператсиялари. Тафаккур шакллари. Тафаккурнинг индивидуал хусусиятлари. Касбни эгаллашда тафаккур ўрни. Касб турларида тафаккурни намоён бўлиши. Дикқат турлари ва уларнинг хусусиятлари. Шахс дикқатининг ривожланиши. Касбларни шахс дикқатига қўядиган талаблари.

6-мавзу: Шахснинг ҳиссий-иродавий соҳаси ва касбга мослашиш

Ҳиссий ҳолатларни ифодаланиши. Ҳиссиёт турлари. Иродавий фаолиятнинг умумий хусусиятлари. Шахснинг иродавий сифатлари ва уларни тарбиялаш. Хулқ-атворни иродавий бошқариш. Шахсни касбга мослашиш психологияси.

7-мавзу: Қобилиятлар ва шахснинг касбий шаклланиши

Қобилиятлар ва уларнинг табий асослари. Қобилиятларнинг ривожланиши. Шахс фаоллиги ва қобилиятлар. Шахснинг касбий шаклланиши ва қобилиятлар. Қобилиятлар ва шахснинг ўзини-ўзи баҳолаши.

8-мавзу: Нутқ ва касб. Темперамент ва касбни эгаллаш масалалари

Нутқий қобилиятлар. Нутқ ва тафаккур. Касбий маҳоратда нутқнинг роли. Педагогик нутқ.

Темперамент хусусиятлари. Темперамент типлари. Фаолиятнинг индивидуал услуби ва темперамент. Темперамент ва касбий малакаларни эгаллаш.

Характер типологияси. Характер акцентуатсияси. Характерни шаклланиши. Характерни касбий сифатлари. Касбий сифатларни шаклланиш боскичлари.

Шахснинг касбий ўзлигини англаши. Шахсни ўз-ўзига баҳо бериши ва касбий ўзликни англаш. Касбий камолотдаги шахснинг касбий мотивлари. Касбий ўзликни англашдаги зиддиятлар.

3. III. Семинар машғулотлари бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Семинар машғулотлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

Семинар машғулотларда талабалар “Касб психологияси” фанининг асосий хусусиятларига тааллуқли масалаларни ўзлаштирилшлари лозим. Семинар машғулотларнинг тахминий тавсия этиладиган мазулари:

	<p>Семинар машғулотларнинг тахминий тавсия этиладиган мазулари:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Касб психологиясининг предмети 2 Касблар ва уларнинг классификацияси 3. Шахс психологияси ва касбий шаклланиш 4. Касбий мотив ва мотивация меҳнат фаолияти мотивлари 5. Хотира ва касбий маслаҳат Тафаккур ва касбни эгаллаш 6 Шахснинг хиссий-иродавий соҳаси ва касбга мослашиш 7 Қобилиятлар ва шахснинг касбий шаклланиши 8 Нутқ ва касб. Темперамент ва касбни эгаллаш масалалари <p>Семинар машғулотлар мультимедиа қурулмалари билан жихозланган аудиторияда бир академ. гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилиши лозим. Машғулотлар фаол ва интерфактив усуллар ёрдамида ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ.</p>
<p>4.</p>	<p>IV. Мустақил ишни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Касб психологиясининг предмети 2 Касблар ва уларнинг классификацияси 3 Шахс психологияси ва касбий шаклланиш 4 Касбий мотив ва мотивация меҳнат фаолияти мотивлари 5 Хотира ва касбий маслаҳат Тафаккур ва касбни эгаллаш 6. Шахснинг хиссий-иродавий соҳаси ва касбга мослашиш 7 Қобилиятлар ва шахснинг касбий шаклланиши 8 Нутқ ва касб. Темперамент ва касбни эгаллаш масалалари <p>Талаба мустақил ишни тайёрлашда фаннинг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланиш тавсия этилади:</p> <ul style="list-style-type: none"> -семинар машғулотларга тайёргарлик; -дарслик ва ўқув қўлланмалар бўйича фан боблари ва мавзуларини ўрганиш; -тарқатма материаллар бўйича маъруза қисмини ўзлаштириш; -маҳсус адабиётлар бўйича фан бўлимлари ёки мавзулари устида ишлаш; -талабанинг ўқув, илмий-тадқиқот ишларини бажариш билан боғлиқ бўлган фан бўлимлари ва мавзуларини чуқур ўрганиш; -фаол ва муаммоли ўқитиш услубидан фойдаланиладиган ўқув машғулотлари; -масофавий таълим.
	<p>V Фан ўқитилишининг натижалари (шаклланадиган компетенциялар)</p> <p>«Касб психологияси» ўқув фанини ўзлаштириш натижасида бакалавр:</p> <ul style="list-style-type: none"> - касб психологияси фанининг мазмун ва моҳияти ҳақида, касбга йўналтиришнинг таркибий қисмлари, касб психологиясининг методологик асослари, касб психологиясининг методлари, фаолият маҳсулини таҳлил қилиш методи, хронометраж методи, кузатиш

	<p>методи, тест методини <i>билиши керак</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - касб танлаш ва шахс хусусиятлари, касбий ўз-ўзини англашни шаклланиши, шахснинг касбий хавфсизлиги психологияси, касбий хавфсизликнинг психологик масалалар, иш жойи, меҳнат жамоаси, психик ҳолат, касбий қобилиятлар бўйича <i>қўникмаларига эга бўлишлари керак</i>. - касб танлашдаги инкирозлар, ў касбий қобилиятларни шаклланганлигини диагностика қилиш, касбий шаклланиш жараёнида юзага келадиган турли қийинчиликлар, онгли касб танлаш, ҳамда касбга йўналтиришга доир <i>малакаларига эга бўлиши керак</i>. <p>“Касб психологияси” фани педагог кадрларни тайёрлаш жараёнида ўқитиладиган, мутахассислик фанларини ўзлаштириш учун муҳим манба сифатида хизмат қиладиган фандир.</p> <p>VI. Таълим технологиялари ва методлари:</p> <ul style="list-style-type: none"> • маърузалар; • интерфаол кейс-стадилар; • семинарлар (мантикий фиклаш, тезкор савол-жавоблар); • гуруҳларда ишлаш; • такдимотларни қилиш; • индивидуал лойиҳалар; • жамоа бўлиб ишлаш ва ҳимоя қилиш учун лойиҳалар.
5.	<p>VII. Кредитларни олиш учун талаблар:</p> <p>Фанга оид назарий ва услубий тушунчаларни тўла ўзлаштириш, таҳлил натижаларини тўғри ақс эттира олиш, ўрганилаётган жараёнлар ҳақида мустақил мушоҳада юритиш ва жорий, оралик назорат шаклларида берилган вазифа ва топшириқларни бажариш, якуний назорат бўйича ёзма ишни топшириш.</p>
6.	<p>Асосий адабиётлар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қодиров Б.Р., Қодиров К.Б. “Касбий ташхис методикалари туплами” Тошкент, 2003 йил 2. Ғозиев Э.Ғ., Мамедов К.К. “Касб психологияси” Тошкент 2003 йил 3. А.Ф. Кудряшова «Лучшие психологические тесты для профотбора и профориентатора» Москва, 2012 г. 4. Суннатов Р.И., Парпиев У. «Касбга йўналтириш маслаҳатлари: методлар, муаммолар, имкониятлар», Тошкент 2013 йил. 5. Қодиров К.Б. “Касб танлашга тайёргарликнинг психологик жиҳатлари ва касбий ташхис”, Тошкент 2001 йил <p>Қўшимча адабиётлар</p>

	<p>1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон. демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг кўшма мажлисидаги нутқ. Тошкент, 2016. 56-б.</p> <p>2. Мирзиёев Ш.М. Танкидий таҳлил, катъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак. Мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий яқунлари ва 2019 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруза, 2019 йил 14 январь –Тошкент, Ўзбекистон, 2019. 104-б.</p> <p>3. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш-юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маъруза. 2016 йил 9 декабрь- Тошкент, Ўзбекистон, 2019. 48-б.</p> <p>4. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. Мазкур китобдан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2016 йил 1 ноябрдан 24 ноябрга қадар Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри сайловчилари вакиллари билан ўтказилган сайловолди учрашувларида сўзлаган нутқлари урин олган.-Тошкент, Ўзбекистон, 2019. 488-б.</p> <p>Ахборот манбаалари</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://textshare.tsx.org 2. http://www.mgimo.ru/fileserver/ 3. http://www.ssu.runnet.ru/... 4. http://www.philol.msu.ru/~rle2001/ru/sch_14.htm
7.	Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети томонидан ишлаб чиқилган ва тасдиқланган
8.	<p>Фан/модуль учун маъсулар:</p> <p>Н.М.Мажидов – ЎзМУ, “Психология” кафедраси доценти психология фанлари номзоди</p>
9.	<p>Тақризчилар:</p> <p>Расулов А.И. - Ўзбекистон Миллий университети психология кафедраси профессори в.б.</p> <p>Исаева М. И.Каримов номидаги Тошкент давлат техника университети доценти</p>